

PRILOGA X

OBRAZEC ZA IZVEDBO TESTA SORAZMERNOSTI PRI IZREDNIH IN KRIZNIH UKREPIH kot primer dobre prakse po določilih predloga oz. pobude za sprejem Zakona o dobri upravi

(v nadaljevanju: *Obrazec KTS*)

Pravna podlaga: Zakon o dobri upravi, X. člen

Namen: Zagotoviti celovito, pregledno in preverljivo presojo sorazmernosti pred sprejemom izrednih ali kriznih ukrepov.

A. OSNOVNI PODATKI

Predlagatelj ukrepa:

Naziv ukrepa:

Pravna oblika: (zakon / podzakonski akt / splošni posamični ukrep)

Datum predloga:

Predviden začetek veljavnosti:

Predvideno trajanje:

Primeri vprašanj:

- Kateri organ ali nosilec javnih pooblastil dejansko nosi **odgovornost za vsebino in posledice ukrepa**?
- Ali je predvideno trajanje določeno **vnapirej** ali pogojevano z razvojem razmer?
- Ali je že v tej fazi predvidena **časovna omejenost** ukrepa?

B. OPREDELITEV KRIZNIH OKOLIŠČIN

B1. Opis dejanskega stanja

Natančen opis krize (čas, obseg, intenzivnost):

Viri in podatki (statistika, poročila, strokovna mnenja):

Primeri vprašanj:

- Kateri **konkretni dogodki ali dejstva** pomenijo krizo?
- Od kdaj kriza traja in ali se njen obseg **povečuje ali zmanjšuje**?
- Ali so uporabljeni podatki **aktualni, primerljivi in preverljivi**?
- Ali gre za **dejansko stanje** ali zgolj napoved oziroma projekcijo?

B2. Nezadostnost obstoječe ureditve

Katere obstoječe pravne rešitve niso več zadostne in zakaj:

Primeri vprašanj:

- Katere konkretne zakonske ali podzakonske rešitve so že bile uporabljene?
- Zakaj ti ukrepi **niso več sposobni** obvladovati razmer?

- Ali je bila možnost uporabe obstoječih orodij **resno in dokumentirano preučena**?

☐ Kriza je konkretno izkazana

☐ Kriza ni zgolj potencialna ali hipotetična

C. LEGITIMNI CILJ UKREPA

C1. Opredelitev cilja

Cilj ukrepa (opis in namen):

Primeri vprašanj:

- Kateri **točno določen cilj** se želi doseči s tem ukrepom?
- Ali je cilj opredeljen **konkretno** ali splošno (npr. »zagotoviti red«)?
- Ali bi ukrep imel smisel tudi **brez posega v pravice**?

C2. Varovana javna dobrina

(npr. življenje, zdravje, varnost, delovanje države):

Primeri vprašanj:

- Na katero **ustavno dobrino** se ukrep nanaša?
- Na katero ustavno ali zakonsko določbo se ta dobrina opira?
- Ali je cilj zgolj **upravna učinkovitost ali politična korist**?

☐ Cilj je ustavno dopusten

☐ Cilj ni zgolj upravna ali politična korist

D. PRESOJA PRIMERNOSTI

D1. Vzročna povezava

Kako ukrep prispeva k doseganju cilja:

Primeri vprašanj:

- Kako naj bi ukrep **dejansko vplival** na odpravo ali obvladovanje krize?
- Ali je povezava med ukrepom in ciljem **neposredna ali zgolj posredna**?
- Ali ukrep naslavlja **vzrok krize** ali zgolj njene posledice?

D2. Dokazila

Strokovne podlage, primeri, empirični podatki:

Primeri vprašanj:

- Ali obstajajo **strokovni ali empirični dokazi**, da tak ukrep deluje?
- So dokazi primerljivi z okoliščinami v Republiki Sloveniji?

- Ali obstajajo dokazi, da je bil enak ali podoben ukrep **neučinkovit**?

☐ Ukrep je razumsko sposoben doseči cilj

☐ Vzročna povezava je obrazložena

E. PRESOJA NUJNOSTI (NAJMANJ INVAZIVEN UKREP)

E1. Alternativni ukrepi

Katere milejše možnosti so bile obravnavane:

Primeri vprašanj:

- Katere **konkretne alternative** so bile preučene?
- Ali bi omejen, ciljan ali začasen ukrep lahko dosegel enak cilj?
- Zakaj alternativa, ki manj posega v pravice, **ni bila izbrana**?

E2. Razlogi za neizbiro alternativ

Zakaj alternative ne bi dosegle cilja ali bi bile manj učinkovite:

Primeri vprašanj:

- Ali so razlogi dejanski ali zgolj upravni (čas, lažja izvedba)?
- Ali bi alternativa pomenila **manjši poseg v pravice**?
- Ali so bili razlogi za zavrnitev alternativ **pisno dokumentirani**?

☐ Alternative so bile sistematično obravnavane

☐ Izbran ukrep je najmanj obremenjujoč

F. SORAZMERNOST V OŽJEM SMISLU (TEHTANJE)

F1. Posegi v pravice

Katere človekove pravice ali temeljne svoboščine so prizadete:

Primeri vprašanj:

- Katera pravica je omejena (natančno)?
- Ali gre za **poseg v jedro pravice** ali v njen obrobni del?

F2. Intenzivnost posega

Časovna, osebna in vsebinska razsežnost posega:

Primeri vprašanj:

- Kako dolgo poseg traja?
- Koliko oseb je prizadetih in ali so med njimi **ranljive skupine**?
- Ali se učinki posega lahko nadaljujejo tudi po prenehanju ukrepa?

F3. Korist javnega cilja

Konkretne koristi in njihov obseg:

Primeri vprašanj:

- Kakšna je konkretna, merljiva korist ukrepa?
- Kdaj in kako se bo ugotovilo, ali je bila korist dosežena?

F4. Sklep tehtanja

Zakaj korist jasno in razumno prevlada nad težo posega:

Primeri vprašanj:

- Zakaj bi razumna in nepristranska oseba ocenila poseg kot sprejemljiv?
- Ali bi bil poseg še sprejemljiv, če bi trajal dlje od predvidenega?

☐ Tehtanje je konkretno in argumentirano

☐ Negativne posledice so priznane in obravnavane

G. ČASOVNA OMEJITEV, NADZOR IN REVIZIJA

G1. Časovna omejitev

Ali je ukrep časovno omejen? ☐ DA ☐ NE

Določena končna točka ali pogoji prenehanja:

Primeri vprašanj:

- Ali ukrep preneha **samodejno** ali zahteva novo odločitev oblasti?
- Kaj se zgodi, če kriza traja dlje od pričakovanega?

G2. Merila trajanja krize

Merljivi kazalniki za ugotavljanje trajanja krize:

Organ, pristojen za ugotavljanje:

Primeri vprašanj:

- Kateri kazalniki objektivno kažejo, da kriza še traja?
- Ali so ti kazalniki dostopni javnosti?

G3. Nadzorni mehanizmi

Parlamentarni nadzor:

Vloga Varuha človekovih pravic:

Drugi neodvisni mehanizmi:

Primeri vprašanj:

- Kako pogosto se izvaja nadzor?
- Ali ima Varuh dostop do vseh relevantnih podatkov?

G4. Revizija sorazmernosti

Intervali ponovne presoje:

Organ, pristojen za revizijo:

Primeri vprašanj:

- Ali se ob reviziji ponovno presoja **celoten test sorazmernosti**?
- Kdo lahko zahteva ponovno presojo?

G5. Pravno varstvo posameznikov

Razpoložljiva pravna sredstva:

Dostopnost sodnega varstva v času krize:

Primeri vprašanj:

- Ali je sodno varstvo učinkovito tudi v praksi?
- Ali so postopki prilagojeni izrednim razmeram?

G6. Dolgoročni in kumulativni učinki

Ocena tveganja trajnih posegov v pravice:

Ukrepi proti normalizaciji izrednega režima:

Obveznost naknadnega poročila (rok, organ):

Primeri vprašanj:

- Kako se bo preprečilo, da izredni ukrep postane stalna ureditev?
- Ali je predvideno javno poročilo o dejanskih učinkih ukrepa?

☐ Ukrep ima vgrajene izhodne mehanizme

☐ Zagotovljen je učinkovit nadzor

H. SKLEPNA IZJAVA PREDLAGATELJA

S podpisom potrjujem, da je bil test sorazmernosti opravljen celovito, pošteno in v skladu z načelom dobrega upravljanja.

Odgovorna oseba:

Funkcija:

Datum in podpis:

Pravna posledica (opomba)

Neizpolnjen ali očitno pomanjkljiv Obrazec KTS pomeni kršitev dolžnosti dobrega upravljanja v smislu Zakona o dobri upravi.